

વન્દે-આત્મમ.

દેશ-સેવા

યાને

164

કર્મખળે દોરાયેલી દુનિયા.

સંગ્રહ કરી, રચી-છપાવી, પ્રસિદ્ધ કરનાર,

સેવક કેશવલાલ ગોકળદાસ શાહ

મુ. અમદાવાદ.

આવૃત્તિ ૧ લી.

પ્રત ૨૦૦૦ બે દળર.

ધી ગુજરાત પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં શાહ સોમાલાલ મંગળદાસે

છાપ્યું. ઠે. પાંચકુવા ચાર રસ્તા—અમદાવાદ.

કિંમત એક આને.

સુપ્રસન્ન દિવાળી
અમદાવાદ

ઉપકાર પત્રાવલિ કોપીરાઈટ-રંગ

મારી ઉપર ઉપકાર કરનારા આ દુનીયાની અંદર ઘણા મનુષ્યો છે. તે સર્વેનાં નામ લખવા બેસું તો બહુજ વખત જાય. તેમજ પુસ્તકનું કદ પણ વધે તેના કરતાં દરેક મનુષ્યનું પરમાત્મા બહુ કરે. એટલુંજ કહેવું ખસ છે. મિત્રધર્મ જાળવનાર ભાઈ માતીલાલ ડાહ્યાભાઈનો ઉપકાર બહુજ તેમ નથી. તેમનો ઉપકાર મારા ઉપર ઘણોજ છે. મુખાઈમાં રહેતા શેઠ ધનજીભાઈ હોરમસજી ધજનેર કે જ્યો સાહેબ મને જાળવતા નહોતા છતાં તેમણે મને રંક દુઃખી જાણીને આશ્રય આપ્યો હતો, વડોદરાના પંડિત મોહનલાલ હરીકૃષ્ણ જ્યો રંક હોવા છતાં પણ મને ઘણી મદદ કરતા હતા, અને અત્યારે પણ મદદ કરે છે, અને આ ચોપડીના લખાણમાં તેમજ બીજું લખવાના કામમાં મદદ કરનાર ભાઈ અંબાલાલ હકમચંદ તે સર્વનો હું ઉપકાર માનું છું. મારા વિચારમાં મદદ કરનાર સેવક આદિસના અધિપતિ તથા સેવા મંડળના મંત્રી ભાઈ ડાહ્યાભાઈ મનોરદાસનો પણ ઉપકાર માનું છું, કે જમના લીધે હું મારી ફરજ જાળવીને દુનિયાના દેવામાંથી છૂટવાનો રસ્તો શોધું છું. પરમાત્મા સર્વનું બહુ કરે.

સર્વના પગની રજ શા. કેશવલાલ ગોકળદાસ,

કે. રૂપા સુરચંદની પોળ-મુ. અમદાવાદ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાખિદ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮-૨૪૦ વર્ગાંક

પુસ્તકનું નામ દેશ-સેવા

વિષય ૩-૩

ગાંધી છે.

હિન્દ તણો અરવિન્દ અનુપમ દેશ ઉદ્ધારક ગાંધી છે,
આફ્રિકાના આર્ય સુતોની વિપત વિદારક ગાંધી છે;
તાપ અમાપ સહીને તનના પરમ હિતકારક ગાંધી છે,
અમ્પારણની પીડીત પ્રજાનો સત્ય સહાયક ગાંધી છે.
ખેડામાં મહેસુલની ખોટી ભિતિ નિવારક ગાંધી છે,
અંત્યજ પણ આત્મા સમ માને તત્ત્વ વિચારક ગાંધી છે;
કર્મવીર લાયક નાયકના સર્વ ગુણધારક ગાંધી છે,
કુર કાળા કાયદાનો મર્મ પ્રકાશક ગાંધી છે.
દુર્ખળ થયેલી હિન્દ પ્રજાની ભિતિ વિનાશક ગાંધી છે,
સત્યાગ્રહના દિવ્ય શસ્ત્રનું યુદ્ધ પ્રચારક ગાંધી છે.

દેશ-સેવા.

ભાગ ૧ લો.

સંગ્રહ કરનાર—કે. જી. શાહ.

(ઘાવળી.)

- હિન્દુ પારસી અને મુસલમાન, સહુ હુન્નરને આખાદ કરે;
દેશી કારીગર ભુજે મરે છે, દયા તેની દલ માંહિ ધરે. ૧
- પ્રથમ આપણો દેશ હતો જે, સૂર્ય સમાન જગ જગતો;
અર્ધ રોશની થયું અંધારું, જેમ તારો બૂપર ખરતો. ૨
- હુન્નર વિધાને કળા આતુરી, સહુમાં આ સરદાર હતો;
જે નુમુના નકશીદાર સામાન, માલ અહિંથી વિદેશ જતો. ૩
- વિધામાં વિખ્યાત વિદેશી, વેપારી વિદેશ જતા;
જદ કારશી સંસ્કૃત માંહે, ત્રંથકાર વિશેષ થાતા. ૪
- અસલી સુરત શહેર કહાવે, પૃથ્વીપર પ્રખ્યાત હતું;
યુરોપ આદી સર્વ દેશમાં, કાપડ અહીંથી સીધું જતું. ૫
- વેપારી વિદેશી થયા છે, અહીંના લોક થયા ખાલી;
દોરી સંધી તેનાજ હાથમાં, દેશ દેશ જેન્કો ઘાલી. ૬
- સરાહ ગાદી તકીઆ ફાટે, વિદેશીએ આંહી નાંખ્યા;
ધીરધાર સહુ અહિંની ગઈ છે, સ્વાદ ભુજો કેવા આખ્યા. ૭
- મોં રાતું રાખે લપડાકે, સહેલાણી સુરતી લાલા;

- તળીઆર્ણુ ટાકુ નહિં કોઇનું, સુમ થયા અસલી માળા. ૮
- સુસલમાન મુકલીસ થયા છે, હિન્દુ પણ તેના જેવા;
વેપારી નોકરીઓ કુટે, કર્મ થોટી છે સેવા. ૯
- વેપારે લક્ષ્મીનો વાસો, નોકરીમાં તે નહિ બહો;
શ્રીમંત જ્ઞાની ગરીબ શોધો, અસલી કુન્નરની ખાણો. ૧૦
- વિધા બહુને કુટે નોકરી, પીંડ પોપવા બહુ ધારે;
દેશ દાબથી વણજ વધારે, વીરલા તેજ તરે તારે. ૧૧
- વેપારે વધીને શાખ વધારો, હિંમત હારી નવ બસો;
હિંમતની કિમત નહિ જગમાં, હિંમતથી સવળો પાસો. ૧૨
- દગો કદી ના કરો વેપારે, ત્યારે વટ વધશે ભારી;
ખરકત રહેશે તોજ ધંધામાં, એજ સોખામણ છે મારી. ૧૩
- ઓછે નફે વધે વકરો, બહુ બ્યાજ ખાધ નહિ લાગે;
કપટ લોભથી જશે આખર, પરિણામે તે પડી ભાગે. ૧૪
- પરિણામ દરશી કો શાણા, દાનત ખુરી નહિ રાખે;
કઠોર થઇ નહિ હજો બીજને, તેનાં ફળ મીઠાં ચાખે. ૧૫
- થાય પડાપડી જે ધંધામાં તેમ પડે અહિંના લોકો;
નવા ધંધા પર નજર ન રાખે, પછી પસ્તાઈ પાડે પોકો. ૧૬
- ધાંચી મોચી સુધ સારવી, લુહારને ગણી ભાઇખંધા;
બ્રાહ્મણ ક્ષત્રી વૈશ્ય આદિ, સહુ ખીલવોને ધંધો. ૧૭
- દેશી પાક વિદેશ જઇને, વધી ગુણ આવે મોઘો;
કિસખ કરામત શીખી બનાવો, મુકાબલે પડશે સોઘો. ૧૮
- દેશી ઓસડ તેજ ગયું છે, સતેજ થઇ અહીં આવે;
યંત્ર શાસ્ત્ર ખોળી બનાવો, વૈધ હઠીય બળબે આવે. ૧૯
- કુન્નર શીખી ઉઘોજ વધારો, નહાનમ ઉરમાં નહિ રાખો;

- ભૂએ રડવડતા નિરૂપી જન, ઠેકાણે પડશે લાખો. ૨૦
- પ્રભુ પ્રીતે પરમાત્મ સમજી, દયા દીનની દિલ ધારો;
સ્વાર્થને પરમાર્થ સાધો, સાચું વહે છે, જય વારો. ૨૧
- સ્વદેશ ખાતર ધુમી રણા છે, વિદેશીઓ કામે કામે;
એથી ઉલટા આપણુ ઠેવા, તિરસ્કાર દેશી નામે. ૨૨
- તણ આજસ હવેએ વળગે, વખત માળસો નહિ આગે;
ખંતથી ખામી સુધારશે તો, થશે દેશ પાછો તામે. ૨૩
- દેશી જન સહુ દેશાભિમાની, એક દિલથી સંપ કરો;
દેઇ ઉ-તેજન દેશી માલને, હુન્નરથી આ દેશ ભરો. ૨૪
- દેશી ખેડુતો જ્ઞાન મેળવી, વિદેશ જવો પાક કરો;
કપાસ ઉત્તમ કરીયાણું કરી, પાક સુધારી કદ હરો. ૨૫
- દેશી ઠળા ઉ-તેજન ખાતર, દુકાન કાઢી ચહેર ભરો;
દેશી હુન્નર સારા સ્થાપી, સંચાઓની શોધ કરો. ૨૬
- ઘટયું નુર ને ઘટી કમાણી, ટુટ્યો સંપ ને કુસંપ વઢ્યો;
વધી ઇર્ષ્યા વઢ્યો તોર ખહુ, તેથી પૈસો પરદેશ ગયો. ૨૭
- હીર ગયું નિર્મોહ્ય થયા છો, ઉપાય ઉઘમ તરવાના;
નવી યુક્તિઓ નહીં શોધો તો, દેશી રવડી મરવાના. ૨૮
- રોજી વિના રખડતા ફરીએ, કરગરી કહું જાચી જાચી;
વેલા સમજે સમજી ખપશે, ગઇ રોજી આવે પાછી. ૨૯
- અમેરીકા જાપાન યુરોપથી, હુન્નરને ઘસડી લાવો;
ધીરજરામ કહે સ્વદેશી, મન ગમતો હ્યો લાવો. ૩૦

ભાગ પહેલો સમાપ્ત.

આનો ખીજે ભાગ દુક વખતમાં બહાર પડશે. પ્રસિદ્ધ કવિ
નારના સરનામેથી મંગાવી લેવો.

કર્મખળે દોરાયતી દુનિયા ભાગ ૧.

સંગ્રહ કરનાર—કે. જી. શાહ.

(રાગ સવૈયા.)

નાત પિતા બહુ દુઃખ વેડીને, ભણે ભણાવ્યા ખની ગુલતાન;
 હુતર કળાનું જ્ઞાન ન મેળવ્યું, નોકરી ઉપર લાગ્યું જ્ઞાન.
 અધાના ઉખાણા માફક, હૃદયે ધરતાં એકજ ધ્યાન;
 હાય નોકરી હાય નોકરી, હાય કરે શું હિંદુસ્તાન. ૧

ભણ્યા ગણ્યાનો ભેદ ન જાણ્યો, એકલ બઠે કીધી દહાર;
 જ્ઞાન સમુદ્રમાં ભોગવવાને, સૌ સાથે થાઓ તૈયાર.
 નોકરી માટે નમો નીચને, બીજા ધંધાનું નહિ ભાન;
 હાય નોકરી હાય નોકરી હાય કરે શું હિંદુસ્તાન. ૨

ખેતી વણજ વેપાર વગેવી, હુતરથી શું પામ્યા હાર?
 પરવશ પડી રહો પેટ ભરવા, ભારત ભૂમિનો ખોયો ભાર;
 મેટ્રીક પ્રીતિયસ બી. એ. પરીક્ષા, હોદ્દો મેળવવા થાવું હેરાન.
 હાય નોકરી હાય નોકરી, હાય કરે શું હિંદુસ્તાન. ૩

દેણ પરીક્ષા પાસજ ખનીઆ, રૂડો મચાવ્યો ઈંગ્લિશ ઠાક,
 પદાર, વીશ પચીસ પચાસ કે, માસીક રૂપીઆ મેળવો સાક.
 આવક કરતા જવક આઝી, શું પ્રમાણે રાખો માન,
 હાય નોકરી હાય નોકરી, હાય કરે શું હિંદુસ્તાન. ૪

વૈતર મળે તો ખની વૈતરો, કામજ કરતો ખાર કલાક,
 મજૂરીયા પણ માળે માણે, પણ તમારો નવ ટળતો થાક.

રોજ રોકડા તમથી ખમણા, લેઈ કરતા રાત્રીએ જાન,
હાય નોકરી હાય નોકરી, હાય કરે શું હિંદુસ્તાન. ૫
ઠાક યુરોપી હાય લાવવા, હાય કરો છો નીચ કામ,
ગાંઠનું જોઈ લાંક ખનાવ્યા છો, પણ પાસે રહે ન ખડામ.

છત તમારી ગઈ છંડાઈ, પોતાનું ન રહ્યું પીછાન,
હાય નોકરી હાય નોકરી, હાય કરે શું હિંદુસ્તાન. ૬

નોકરી માટે નાંખો જાળો, જર જમીનનો કરતા નાશ,
હોદ્દો પામી હક ખજવતા, ગરીબ જનને દેતા ત્રાસ.

દયા દીનતા દૂર ફેંકી દઈ, ગર્વધરીને કરો ગુમાન,
હાય નોકરી હાય નોકરી, હાય કરે શું હિંદુસ્તાન. ૭

પરહીત પર ના પ્રીત તમારી, ક્ષમા ભરેથી અલગી કીધ,
નિજ પ્રતાપે વડીલ કુળને, પૃથ્વીમાં પેસાડી દીધ.

કરીશ નહીં તે નાકર ચબ્દ, પણ ના શુદ્ધ કે ના સાન,
હાય નોકરી હાય નોકરી, હાય કરે શું હિંદુસ્તાન. ૮

નીચ ગુલામી હાથે જોતો, વળી ગુલામ કહેતાં પ્રગટે દુઃખ,
સ્વાશ્રયી ના થઈ શકવાના, અન્યાશ્રયે પ્રગટ્યું મહા દુઃખ.

પરાધીન સ્વપ્ને સુખ નાહી, તોય વિષય એ છે ખળવાન,
હાય નોકરી હાય નોકરી, હાય કરે શું હિંદુસ્તાન. ૯

લઘુતાને ગુરૂ ગણી લીધી, સમય સમય તુને ધન્યવાદ,
ભૂલ્ય મધ્યને અસ્ત કરે તું, વારંવાર એ આવે યાદ,
હાય તણાયું નિજ પરદેશે, સાચે સઘળું ધનને ધાન,
હાય નોકરી હાય નોકરી, હાય કરે શું હિંદુસ્તાન. ૧૦

દયા ધર્મ તણ દિલમાં દુશ્મા, દિન જનને રહી દમી દમી,
અરરરરર આ અવની વિધે, આંખેથી ગઈ અમી અમી,

પ્રોઠ થઇ ક્યું પેટનું સાધન, રંક જનનું જોયું ખાન પાન,
 હાય નોકરી હાય નોકરી, હાય કરે શું હિંદુસ્તાન. ૧૧
 સ્વજનતામાં સંપત્તિને, કુસંપ કરતા ટમી ટમી,
 જગત જનના રદય વિશે, ઝેર રહ્યું છે અમી અમી.
 ખડુ દિનનો કાઢયો મળ, સમજે હવે તો મહેરબાન,
 હાય નોકરી હાય નોકરી, હાય કરે શું હિંદુસ્તાન. ૧૨
 સુધરી જવાને માટે શોધી, નોકરી જવી નીચી વાત;
 સાહેબ લેડી ખનવા માટે, ખાઇ ખાઇ કરતા પંચાત;
 સુધરેલી સધવાને વિધવા, બેઠે બન્યાં છે એક સમાન,
 હાય નોકરી હાય નોકરી, હાય કરે શું હિંદુસ્તાન; ૧૩
 લેમન, સોડા, બીડી, ખાખરી, ખાઇ સિલ્લ શ્રાંડી મે માટે;
 ખાઇ ખાઇ સૌ કરે નોકરી, જાત વાનને મન ઉઘાટે;
 અર્ધ દગ્ધ થયું ભારત અંગ આ, વેઠે વપુએ ખડુ તુકશાન;
 હાય નોકરી હાય નોકરી, હાય કરે શું હિંદુસ્તાન. ૧૪

ગજલ.

જુદમ કરના છોડ દે, બહીમ ખુદા કે વાસ્તે;
 હય થક હરકત નારવાં, અહલે વફા કે વાસ્તે.
 હય ખનાયે સખ હિસી કે, જીસને તું પેદા કીયા;
 ક્યો સતાતા હે કીસીકો, દો દિનોકે ખાસ્તે.
 હોગી ખુદ ગરજ બહા, ધસસે બી ખટકર ઓર કયા;
 જન લેતા ઓર કી, અપને મજકે વાસ્તે.
 કાટકર ઓરોકી ગરદન, ખૈર અપની માંગતા;
 દે જગહ ધન્સાફ કો, દિલમે ખુદા કે ખાસ્તે.

ચન્દ રોજ છ'દગી તન હે, યહ પાનીકા બુલબુલા
 ખવામ ખવાહ ખનતા હે કયોં, મુઝરિમ સજાકે વાસ્તે.
 કર ભલા હોગા ભલા, નેકીકા ખદલા નેક હે;
 મત કીતી કે તાંજ કર, હાજત રહા કે વાસ્તે.
 કર અદા અપને ફરાયજ, હોને વાલી શામ હે;
 મત મરે મરદુદ અખ, નાબે અદાકે વાસ્તે.
 બુલકર માત્રીક કે ફિરતા, દરખદર ખલદેવ કયોં;
 જન દેતા બેહયા, ખસલે ખુતો કે વાસ્તે.

(ધરમની ગજલ.)

છોડો ન તુમ ધરમકો ચાહે જન તનસે નિકલે,
 સચ્ચા સખુન હો લેકિન શીરોં દહન સે નિકલે. છોડો ૧
 હર વક્ત હય મૌત સર પર ચલ લે લે તોશા ભાધ,
 ભક્તી ખિનય કી કરલો જિતની ધસ તનસે નિકલે. છોડો ૨
 ચુન લો કરમ ધરમ કે ખહરે જવાની મેં બુલ,
 નહોં તો ખિજાં મેં રોતી બુલબુલ ચમન સે નિકલે. છોડો ૩
 રકખા હય કયા વહાં પર કૈસી હય વસ્તી સોચો,
 જિતને રૂખિજન નિકલે સખાહી વહ ખનસે નિકલે છોડો ૪
 અરછે અમલ હોં જખ કિ સમજેં ધરમ હય કયા રાય,
 તાહિનો હમજા કયોં ના ફિર તો ખતન સે નિકલે. છોડો ૫
 અન્ધેરા મિટા લો સુરજ ચમકા હમ સોનેવાલો,
 ઉઠો તયાર લી અપને અપને મસકન સે નિકલે. છોડો ૬
 ધન સે ધરમ કરો તુમ નહોં તો સમજલો આજિજ,
 સિકન્દર કે હાથ દોગો ખાલી કંકન સે નિકલે. છોડો ૭

પ્રભુની બીક રાખોને.

- સતારો શીદ બક્ષીએ પ્રભુની બીક રાખોને,
ભરોને નીતિથી બાણ પ્રભુની બીક રાખોને. ૧
- અરે અબીમાનીએ અંધા વિચારીને કરભે ધંધા,
પ્રભુ તો તમને પૂછશે પ્રભુની બીક રાખોને. ૨
- બલે હો લક્ષ્મી તુજ પાસે અગર ઘરખાર તારાં હો,
નહી તે સાથ તો આવે પ્રભુની બીક રાખોને. ૩
- જીવાની તો જવાની છે વૃથા શાને તું દૂલાયે,
કરોને પુન્યના રસ્તા પ્રભુની બીક રાખોને. ૪
- મરેલાને તમે મારો તપેલાને તમે તારો,
ધુંદેલાને તમે ધુંદો પ્રભુની બીક રાખોને. ૫
- નથી પૈસા તો અમ પાસે અમે નિરધન તો છીએ,
નથી તમ ધનની પરવા પ્રભુની બીક રાખોને. ૬
- બલે અમે લુખે તો મરીએ અમારી દેહને દમીએ,
તમારા પેટ તો મોટાં બલે હમેશ થયા કરભે. ૭
- અમે આ જગતમાં આવી કીધી છે પુન્ય કમાઈ,
તમે તો સ્વાર્થમાં લેલા તમારી જાંઘળી ગુમાવી. ૮
- તમારાથી થાય તે કરભે જરી પાછી નહી રાખો,
પ્રભુની આજી તમોને છે જરી બીક રાખોને. ૯

હોટેલોકે બારેમે પાઠ ફર્માન.

ગમલ.

ધુતારી ચાય હોટેલકી, જલાવે તન ખદન સખકો !
 છૂડાવે મઝહબો દો કો, છુટાવે દેશકે ધનકો ! !
 સુખહમેં ઉઠકે પઠતા, રસુલ્લીલ્લાહકા ઠલમા !
 અબામે પાઠ પરવર ઐર, લફ્ઝે માલક મોલાના ! !
 ખિરાદર આજ લેતા હય, મુખારક ચાય ચા કાફી !
 વજુ, નિમાઝ કે ખલ્લે, દખાતે પાઉં ડખલ રોટી ! !
 દિને ઇસ્લામ કે ખચે, સુખહમેં જાયેં મદરેસે !
 પઠે કુરાનો કિતાબેં, અબિ તો ચાય હોટેલકા ! !
 જલા કે ખુન, ખા લેતી કલેબ કાપ બર ચાયે !
 ખિઝાડે આંખ, ઐલાદો, ખુદા માલુમ કયું આયે ! !
 તુમ્હારે ખુનસે ઉલ્ફત, મઝલ્લ ઐર ખયત લીખ ડાલી !
 નિઝાહ આસામ કે ચા કે, ખગીચે ડાલના ખાલી ! !
 સરાસર ઝહેર દેતેં હય, હમેશાં હોટેલો વાલે !
 કટોરા ખુંકા લેતેં હય, દિને ઇસ્લામ મતવાલે ! !
 સહારા માન લો સચ્ચા, મઝહબો-મુલ્ક-ગિરતા હય !
 હોટલો હોશ ઐ હિંમત, નસિખ ખદખખત કરતા હય ! !
 દુપટ દામે દીયા કરના, હમેશાં હોટલે કચરા !
 ન માલુમ અય ખિખિ જયા, સતાતા કયું ન ઐ ખતરા ! !
 સખર હોશિયાર ચે દેખો, ફજર તો હો ચુકા ખાખા !
 મદો ઠલમા-કુરાને પાઠ, પયમખર રસુલ્લીલ્લાહ ! !

કરાવો નામ હોટલકા, જલાહો ખામ જોટલકા !
 કસમ ખાલો ન દેખે'ગે, નિશાનો નામ હોટલકા ! !
 ખુઠારા ચે ઠીયા કરતી, ખિલાફત પલકઠી સારી !
 જલાહો ચાય હોટલકા, જલાતી સક્તનત ખ્યારી ! !
 દિનો ધસ્લામમેં જીરકી, કબી દિની નહિ ખલાલી !
 કબી મર જાયે'ગે બેહેતર, ન લે'ગે હોટલે ખ્યાલી ! !
 જખાં પર નામ પરવરકા, કસમ દિલ નેક રાહખરકા !
 ખુદાકે ખાસ્તે લે'ગે કદિ, ના નામ હોટલ કા ! !
 ખિરાદર મજલિશે ખોલો, ખુદા રાહખર હમારા હો !
 તુમ્હારા પાદરા-કર દે સક્કા દિલ હોટલો શે હો ! ! !

પાદરાકર.

અહાનો રાજીઓ !

હાય ! હાય ! થર ઘાલ્યું ધુતારી ચાયે !
 પીતાં હાડ ચામ માંસ ખળી જાયે ! રે હાય ! !
 હોશિ હોશિ મા-ખાળકને પાયે ! ખાળ વૃદ્ધો યુવાન રૂખી જાયે !
 પામમાલ ખધા દેશ તો કરાયે ! રે ! હાસ ! !
 હઠી નામ ના પ્રભુનું લેવાયે ! નજર ઉઠળતી ચાક બણી જાયે !
 ક્યારે ખ્યાલો ભરી પી લેવાયે ! રે ! હાય ! !
 કહ્યાં કેસરીયાં દુધ નવ ભાવે ! જીવ અહા વિણ બ્યાકુળ થઈ આવે !
 જોવો તેવો અહાયે ઢાંધ લાવે ! રે હાય ! !

શવ તરફડે ને કાળજી સુધાયે ! નવ કામકાજ સુજતું જરાયે !
 ચહા પાઓ આ શવડો તો જાએ ! રે ! હાય ! !
 હવે હોટલમાં પગલાં કરીયે ! કોળી વાઘરી જ્યાં ચાહે ખનાવે ! !
 દામ દુપટ લેધને પીવરાવે ! રે હાય ! !
 ભુખ મરતાં આંખો જડી જાયે ! ખાડા ગાલમાં ને પેટમાં જણાયે !
 લોહી માંસ બધાં અંજનું તવાયે ! રે ! હાય ! !
 ઘેર પરણીને ખાળક ન થાયે, ખાધા મેલડી ભુવાની કરાયે !
 ખાજ્યાં હીર કેમ સંતતી પમાયે ! રે ! હાય ! !
 કાંઈ પુણ્યયોગે ખાળ કદી થાયે, શવે મરવાની આજસે સદાયે !
 એના અંજમાં તો લોહી ના ભરાયે ! રે ! હાય ! !
 ચહા તો દેશ તણા રંગથી રંગાયે, જને પીતાં ભિખારી દેશ થાયે !
 ચહાને પાપે નપુંસક થવાયે ! રે ! હાય ! !
 સૌ એનેને ભાઈ સંભળાયે ? કાંઈ આવે વિચાર મન માંહે !
 ચહાને કાઢવા વિચાર કાંઈ થાયે ! રે ! હાય ! !
 ધર્મ તન-ધનની પાયમાલી થાયે, ચહાની ખેડીમાં જગ જઠકાયે !
 તોય જડી જલા ના થવાયે ! રે ! હાય ! !
 જોડો જોડો ન સુતા રહેવાયે, ખંધુ ખહેની જુલમ ના રહેવા !
 આપો આને વિદાય-દુષ્ટ જાયે ! રે ! હાય ! !
 રવિવારે પ્રતિસા લેવાયે ! હિન્દુ સાથે સુસલમાન થાયે !
 જો જો પાછી ન આવી ભરાયે ! રે ! હાય ! !
 કોથી કદિયે ન હોટલે જવાયે, આજ પાદરાકર ખુશ થાયે !
 મશ્તિમય ધન્ય દિવસ ગણાયે ! રે ! હાય ! !

હોટેલની પ્રતિજ્ઞા.

ગઝલ.

હૃદયનું રક્ત કાઢીને, લખો લેખો પ્રતિજ્ઞાનહ !
 તમારા દેશને ખાતર, કદિ હોટેલ ના જતા ના ! !
 વિવેકી વીર ભારતનાં, -અગર સંતાન થાતા ના !
 કદિ જો થાઓ તો-હોટેલમાં મરતાય જતા ના ! !
 ચપલુ હોટેલની ચહાનાં, હળાહળ ઝેરથી ભરીયાં !
 અગર જો માનવી હો તો, કદીએ ચાટતા ના ના ! !
 તમારા પ્રાણથી પ્યારો, તમારો 'ધર્મ' માનો તો !
 શ્વાનની ચાટ સમ હોટેલમાં, મ્હોં મારતા ના ના ! !
 ગણો જો દેશની લક્ષ્મી, અમોલી ભેટ માલીફની !
 ખીસા પાકીટ હોટેલમાં, કદીએ ખોલતા ના ના ! !
 પ્રિયા પ્રેમી પુરા હો તો, ખરો ચહા બહાર નવ શોધો !
 પ્રીતિ પૂરો મુકી ઘરનો, અવરનો ખોળતા ના ના ! !
 કદી જો તમાને હો, તમારા ખાળકો ગભરૂ !
 તમારું પાપ પણ ચહા તો, કદીએ આપતા ના ના ! !
 ૧જા મર્દ પાળે છે, ન પાળે હીજડા હારી !
 બધું બ્રહ્માંડ તુટે તો, દીધેલો કોલ ચુકતા ના ! !
 કદી હો માનવી તો તો, સદાયે માનવી રહેજો !
 પ્રતિજ્ઞા સિંહ સમ પાળો, અધુરાં વેણ બક્ષા ના ! !
 કદી લલચાવશે હોટલ, વીરા જો મદ મુછાળા !
 મુછો કાઢ્યા વિના કોઈ, અરે હોટેલ જતા ના ! ?
 પ્રતિજ્ઞા તે પ્રતિજ્ઞા છે, હૃદયના રક્તથી લીધી !
 મશ્તુમય પાદર-કર જો, તફળ વિસારતા ના ના ! !

પાદરાકર.

સેવા એ જીવન, સેવા એ સ્વર્ગ, સેવા એ સ્વરાજ.

સેવક.

જો સ્વર્ગ જોઈતું હોય, સ્વરાજ્ય મેળવવું હોય,
મનુષ્ય ધર્મ પળવવો હોય, બિખારીઓની સંખ્યા ઘટાડવી
હોય, નિરાધારોને મદદ કરવી હોય અગર કરાવવી હોય,
જ્ઞાન સાથે ગમ્મત મેળવવી હોય, તો સેવક માત્રિકાના
ગ્રાહક થાઓ. તેનું વાર્ષિક લલાજમ છે પોરબેજ સાથે
રૂ. ૨-૦-૦ અને લાયબ્રેરીઓ માટે રૂ. ૧-૮-૦. 'જેજી'
ગ્રાહક થવાને લખો.

સેવક ઓફિસ, રીયીરોડ-અમદાવાદ

